

مرزه

نام علمی: *Satureja hortensis*

نام تیره: Labiateae

حوزه پراکندگی: بومی اروپای جنوبی و قابل کشت در محدوده وسیعی از شرایط آب و هوایی

تیپ رشد: یکساله

گیاهشناسی: شاخه های نازک با ارتفاع ۳۰-۴۵ سانتیمتر دارای برگهای دراز و نوک تیز و گلهای کوچک آبی رنگ

تراکم گیاهی: ۲۲۰ هزار بوته در هکتار

میزان بذر مورد نیاز کاشت: ۶-۸ کیلوگرم در هکتار

روش کاشت: بذر

میزان آبیاری: آبیاری زیاد در فواصل زمانی کوتاه

خاک مناسب: خاکهای حاصلخیز و زهکشی شده ترجیحا لومی

PH مناسب: ۷

نور مناسب: آفتاب کامل

زمان برداشت: همزمان با آغاز گلدهی

اندام مورد استفاده: پیکر رویشی گیاه

عملکرد خشک شده گیاه: ۳-۵ تن در هکتار

گیاه دارویی مرزه

متعلق به خانواده نعنای بوده و این جنس بالغ بر ۳۰ گونه را شامل *Satureja khuzestanica* گیاه دارویی مرزه با نام علمی میشود که برخی گونهها یکساله و اغلب آنها چندساله میباشند. این گونهها عمدتاً بومی مناطق مدیترانه شرقی و غرب آسیا هستند.

نیازهای اکولوژیکی

مرزه بومی مناطق مدیترانه شرقی و غرب آسیا هستند و عموماً در مناطق با اقلیم مرطوب و خاکهای عمیق تا مناطق با اقلیم خشک، آفتابی و خاکهای سنگلاخی رشد میکنند.

کاشت، داشت و برداشت

ردیفها در کشت مرزه متفاوت بوده و بستگی به روش کشت دارد. در سطوح کوچک و در شرایطی که امکان دسترسی به دستگاه ردیف کار نباشد عمل کشت به وسیله دست انجام می گیرد. در صورتی که امکان استفاده از ماشین بذر کار باشد فواصل کشت ۵۰-۴۵ سانتی متر مناسب می باشد. در این حالت نازلهای دستگاه ردیفکار را می بایست به گونه ای تنظیم کرد که در هر متر طولی در حدود ۱۲۰ تا ۱۵۰ عدد بذر از درون هر نازل خارج شود.

عملیات داشت

مرزه گیاهی مقاوم به خشکی بوده و نیاز آبی کمی نیز دارد. دور آبیاری آن بر اساس شرایط مزرعه تعیین می شود. در صورتی که کشت ردیفی باشد انجام کولیتواتور بین ردیفها به منظور تهویه مناسب خاک و مبارزه با علفهای هرز، خصوصاً پس از اولین برداشت نقش عمده ای در افزایش عملکرد دارد. و چنانچه کشت به صورت کرتی باشد در مراحل اولیه رشد وجین علفهای هرز ضروری است. در طول رویش نیز در صورت نیاز، مبارزه با علفهای هرز ضرورت دارد. مرزه کم و بیش به آفات و بیماریها مقاوم است و تاکنون آفت یا بیماری خاصی برای این گیاه مشاهده نشده است.

عملیات برداشت

زمان برداشت پیکر روی شی این گیاه در مرحله گلدهی می باشد. چنانچه کلیه شرایط (اعم از آبیاری، نوع خاک و مواد و عناصر غذایی موجود در خاک و ...) برای رویش گیاهان مناسب باشند، میتوان در طول سال ۲ و یا حتی ۳ بار محصول برداشت نمود.

خواص و کاربرد

اسانس و عصاره های حاصل از گیاه دارویی مرزه غنی از ترکیبات فنولی کارواکرول در اسانس و اسیدهای فنولی آزاد بویژه رزمارینیک اسید در عصاره است و به همین جهت از فعالیت بیولوژیکی قابل توجهی برخوردار میباشند. اسانسهای محتوی کارواکرول دارای فعالیت آنتیاکسیدانی قابل توجه هستند. همچنین کارواکرول بازدارنده بیوسنتز پروستاگلاندین است که این بازدارندگی مکانیزم مهمی در تسکین درد و فرایندهای ضدالتهابی است. اسید رزمارینیک از فراوانترین دیمرهای اسید کافئیک است که عامل فعالیتهای آنتیاکسیدانی قوی محسوب میشود. این ترکیب میتواند به عنوان یک عامل دفاعی در برابر عوامل بیماریزا و جانوران گیاهخوار عمل کند. در سیستمهای زنده نیز فعالیتهای بیولوژیک متعددی را همچون آنتیاکسیدان، آنتی-موتاژن، آنتیباکتریایی، آنتیویروسی، ضدالتهاب و ضدحساسیت ایفا میکند. همچنین در برابر سرطان نقش حفاظتی دارد. در

سالهای اخیر مطالعات زیادی در مورد اثرات دارویی این گیاه انجام شده و نتایج ارزشمندی به دست آمده است. حضور ترکیبات فنلی با غلظت بسیار بالا و اثرات دارویی جالب توجه، این گیاه را به عنوان یک گونه کاندید با ارزش برای استفاده در صنایع دارویی و غذایی مطرح می نماید. در سالهای اخیر نیز چندین دارو از جمله داروهای ساتورکس، دنتول و غیره از این گیاه فرموله شده و به بازار عرضه گردیده است.